

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน
Academic Leadership of Thung Hua Chang Pittayakom School
Administrators in Lamphun Province

กนกวรรณ แก้วตุ้ย

นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: kanokwan@tcp.ac.th

ธีระภัทร ประสมสุข

อาจารย์ประจำ คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: teerapat@northcm.ac.th

พงษ์ไทย บัววัด

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

E-mail: pongthai@northcm.ad.th

Kanokwan Kaewtui

Student, Master of Education, North-Chiang Mai University

Teerapat Prasomsuk

Lecturer, Master of Social Faculty North-Chiang Mai University

Pongthai Bouwat

External expert, Master of Education Program in Educational Administration,
North-Chiang Mai University

รับเข้า : 16 มีนาคม 2566 แก้ไข : 10 เมษายน 2566 ตอรับ : 28 เมษายน 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ประชากรในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม ประกอบด้วย ครูผู้สอนจำนวน 25 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 38 คน กลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนที่มีตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดพันธกิจ ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.41$) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.47$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.41$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.46$) และด้านการนิเทศการสอน ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.44$) ตามลำดับ 2. แนวทางการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจในด้านงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) ผู้บริหารควรนิเทศการสอนแบบมุ่งเป้าหมาย ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในด้านการเตรียมเอกสารต่างๆ และควรนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียนอยู่เป็นประจำ 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา 5) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูผู้สอนในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการทำสื่อการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ แนวทางการพัฒนา โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม

Abstract

The purposes of this article are to study the academic leaderships of the administrators of Thung Hua Chang Pittayakom School in Lamphun Province and to present the leadership development guidelines for the administrators of Thung Hua Chang Pittayakom School in Lamphun Province. The population of respondents was the academic personnel of Thung Hua Chang Pittayakom School including 25 teachers and 13 basic education committees. The total number of the respondents was 38. The samples provided the data in the interviews. They were selected with the purposive sampling method. The samples were the personnel of Thung Hua Chang Pittayakom School consisting of the director, the deputy director, the academic management group leader, the senior professional level teacher, the chairperson of the basic education committees and the supervisor. The total number of the samples was six. The

instruments were the questionnaires and the semi-structured interview forms. The statistics used for analyzing the data from the questionnaires were percentage, mean and standard deviation. The qualitative data analysis for the data from the interviews was the content analysis.

The findings were as follows. Firstly, the overall leadership of the administrators of Thung Hua Chang Pittayakom School was at the very high level. By considering each term; the highest mean was in the terms of setting missions ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.41$) followed by the mean in the terms of following students' progresses ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.47$) the mean in the terms of managing curricula and teachings ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.41$), the mean in the terms of promoting educational atmospheres ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.46$) and the mean in the terms of instruction supervision ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.44$, respectively. Secondly, the guidelines for promoting the leaderships of the administrators of Thung Hua Chang Pittayakom School are as follows: 1) the administrators should make the teachers participate in setting the academic goals and missions of the school, 2) the administrators should develop the teachers' knowledge about the school's curriculum preparations, 3) the administrators should supervise the teachers by aiming at preparing documents and regularly visiting the classrooms, 4) the administrators should promote using modern media technologies for the operations in the school and 5) the administrators should allocate budgets for the teachers for buying teaching materials and preparing the environments in the classrooms in order to promote and create educational atmospheres.

Keywords: academic leadership, development guidelines, Thung Hua Chang Pittayakom School

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรสำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษา ผลงานของสถานศึกษาจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ สถานศึกษาที่นักเรียนมีคุณภาพดีมักจะเป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหารใส่ใจงานด้านวิชาการมาก การบริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียน มีฐานะเป็นนักบริหาร มีหน้าที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้

หน้าที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงาน (พิมพ์พรณ สุริโย, 2552) การศึกษาจะพัฒนาได้ต้องอาศัยผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้าโดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการและผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อม สามารถบริหารปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้นจะก่อให้เกิดภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด (สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า, 2553) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสามารถสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับอนาคตและดำเนินการตามวิสัยทัศน์ได้ มีการริเริ่มและฉลาดรอบรู้ในการดำเนินการตามวิสัยทัศน์ มีกระบวนการคิดเกี่ยวกับวิธีการทำงาน และลักษณะของงานในอนาคต สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงานและสามารถเป็นพี่เลี้ยงที่ปรึกษาได้ สามารถเข้าใจสถานการณ์โดยรวมและมองแนวโน้มต่าง ๆ ได้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) หากสถานศึกษาใดมีผู้บริหารที่ขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ อาจส่งผลต่อการขับเคลื่อนงานที่เกิดขึ้น ประสิทธิภาพต่อองค์กรได้ อีกทั้งยังอาจกระทบต่อนโยบายด้านการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ยังมีประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามทิศทาง การดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบาย ทำให้ความก้าวหน้าทางการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ไม่ประสบความสำเร็จ จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อจะได้ดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน โดยผู้บริหารต้องส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากครู ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียน และยังสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการแนวคิดหนึ่ง คือ กรูก (Krug, 1992, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565) ซึ่งได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ที่ควบคุมกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้นำทางวิชาการจะต้องให้ความสนใจใน 5 ประการนี้ ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง ลำพูน มีลักษณะภูมิศาสตร์เป็นภูเขา และเป็นท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกี่ยวกับการเกษตร จึงทำให้นักเรียนบางส่วนไม่ค่อยตั้งใจเรียน เนื่องจากนักเรียนไม่มีเป้าหมายในการเรียน และเนื่องจากข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคมส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุใหม่ ทำให้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนน้อย จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษ และวิชาวิทยาศาสตร์ จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment Report :SAR) ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม พบว่า ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ยังคงพบปัญหา มีดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนบางส่วนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ จึงส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลได้ และนักเรียนยังไม่ค่อยให้ความตระหนักในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า สถานศึกษา ยังไม่สามารถทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สถานศึกษายังไม่มีความพร้อมในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผ่านสื่อ หรือนวัตกรรม และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ 3) กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนยังไม่สามารถจัดการเรียน การสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์และปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการคิด อย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การร่วมมือกัน รู้จักการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้านอาชีพ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน รู้จักประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ต่อการแสวงหาความรู้และยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม, 2564)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างดีผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ให้ผู้บริหารนำข้อมูลไปใช้พัฒนาตนเองให้เป็น ผู้มีความรู้ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน
2. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของกรูก (Krug) ซึ่งได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีพันธกิจ 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Krug. 1992, อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน
2. แนวทางการส่งเสริมพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้าง พัทธาคม จังหวัดลำพูน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนทุ่งหัวช้าง พัทธาคม ประกอบด้วย ครูผู้สอนจำนวน 25 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 38 คน

กลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนทุ่งหัวช้าง พัทธาคม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ ครูผู้สอนที่มีตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษานิเทศก์ รวมทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้าง พัทธาคม จังหวัดลำพูน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้าง พัทธาคม จังหวัดลำพูน

การทดสอบเครื่องมือวิจัย

แบบสอบถาม

1. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา จากนั้นก็นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข
2. นำแบบสอบถาม ที่แก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความ

เหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนแล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยนำค่าคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละข้อคำถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความสอดคล้อง ถ้าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถาม ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มทดลอง ที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา จังหวัดลำพูน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าแอลฟาตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยาย

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูลและนำเสนอด้วยวิธีเชิงพรรณนา
สถิติที่ใช้

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2.2 หาค่าแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน สรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน โดยรวมและรายด้าน

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ		แปลผล
		μ	σ	
1.	ด้านการกำหนดพันธกิจ	4.16	0.41	มาก
2.	ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.02	0.41	มาก
3.	ด้านการนิเทศการสอน	3.98	0.44	มาก
4.	ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.07	0.47	มาก
5.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.00	0.46	มาก
โดยรวม		4.04	0.33	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดพันธกิจ ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.41$) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.47$) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.41$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.46$) และด้านการนิเทศการสอน ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.44$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารจำนวน 6 ท่าน โดยสรุปเป็นองค์รวม ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและพันธกิจในดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารควรพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ในเรื่องการ

จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) ผู้บริหารควรนิเทศการสอนแบบมุ่งเป้าหมาย ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในด้านการเตรียมเอกสารต่างๆ และควรนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียนอยู่เป็นประจำ 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา 5) ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูผู้สอนในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการทำสื่อการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

อภิปรายผล

จากการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยพบประเด็นที่สำคัญ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดพันธกิจ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการสอน ตามลำดับ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการกำหนดพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและจุดอ่อน จุดแข็งของงานวิชาการ ก่อนมีการวางแผน มีการกำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน มีเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมไปถึงได้กำหนดดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของทุกกลุ่มสาระ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และสามารถสื่อสารเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบโดยทั่วกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชราภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ การแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์สภาพงานวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ นโยบาย มาตรการและดัชนีชี้วัดคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด และสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การวางแผนกำหนดภารกิจ คือ ความสามารถของผู้บริหารเกี่ยวกับการเสนอแนวคิดใหม่ในการจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีกรอบเวลา มีการวางแผนเพื่อสร้างแนวทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้น ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันจะเกิดกับนักเรียน ชุมชน รู้จักการวางแผนงานอย่างเป็นระบบในองค์กรเป็นคนที่มีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติม อยู่เสมอ

2) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีการตรวจสอบผลการประเมินระหว่างเรียน และยังส่งเสริมให้ครูนำแบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน สนับสนุนให้ครูวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อสรุปผลนักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนดี และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานักเรียนที่ต้องปรับปรุง พร้อมทั้งยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่เรียนดี เพื่อเป็นแบบอย่างกับนักเรียนคนอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหารดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยพิจารณาผลทดสอบและพิจารณาแบบรายงานพัฒนาการ คุณลักษณะนักเรียน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนและสื่อสารผลการตรวจสอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายทราบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษามีความชัดเจน และสนองตอบความคาดหวังของโรงเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) กล่าวถึง การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมิน แบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีและนักเรียนที่มีผลการเรียนที่ต้องปรับปรุงให้ได้รับการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ นำผลการดำเนินการตรวจสอบที่ได้ไปกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่มีคุณภาพ กำหนดให้ครูแจ้งผลการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนให้นักเรียนทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่องและนำผลการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนไปรายงานให้ผู้ปกครองทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้วางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น มีการส่งเสริมการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และดัชนีชี้วัดคุณภาพของแต่ละกลุ่มสาระ ส่งเสริมให้ครูกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและมีความหลากหลาย ส่งเสริมให้ครูนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารและสื่อประกอบการเรียนการสอน โดยผู้บริหารให้คำแนะนำครูในการออกแบบการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการประสานการใช้หลักสูตร การดำเนินการให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมายโครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอน ประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตรการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการ

จัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดประเมินผลนักเรียน โรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) กล่าวถึง การจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพ กำหนดเวลาเรียน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล ออกแบบการสอนของแต่ละกลุ่มสาระ เป็นการดูแลส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครู ให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจุดหมายโครงสร้างของหลักสูตรการจัดทำเอกสาร สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการวัดและประเมินผลนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องทราบถึงขอบข่ายรายวิชาที่เปิดสอน รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการสอนด้วย

4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยลำดับถัดมา ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจัดสรรและพัฒนาบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน และผู้บริหารเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบางโอกาส ผู้บริหารจัดสรรคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารจัดสรรให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและนักเรียนเป็นบางครั้ง และผู้บริหารจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรภรณ์ จันทพล (2559) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสรรทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าหาความรู้ให้สะดวกในการใช้และมีจำนวนเพียงพอ การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้กับนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ (2565) กล่าวถึง การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เกิดความสะดวก เอื้ออำนวยต่อครูและนักเรียน เกิดความปลอดภัยในการเรียนรู้ มีสิ่งจูงใจให้นักเรียนเกิดการอยากเรียนรู้ ตกแต่งห้องเรียนและสถานที่ภายในโรงเรียนที่สวยงามเป็นระเบียบ มีสื่อการเรียนรู้อย่างเพียงพอและทันสมัยการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้กับนักเรียน มีการดูแล เอาใจใส่ครู บุคลากร และนักเรียนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

5) ด้านการนิเทศการสอน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการบันทึกการนิเทศ เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารมีการพิจารณาแผนการเรียนรู้อย่างถี่ถ้วนก่อนเข้านิเทศการสอน เป็นบางครั้ง และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียน โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

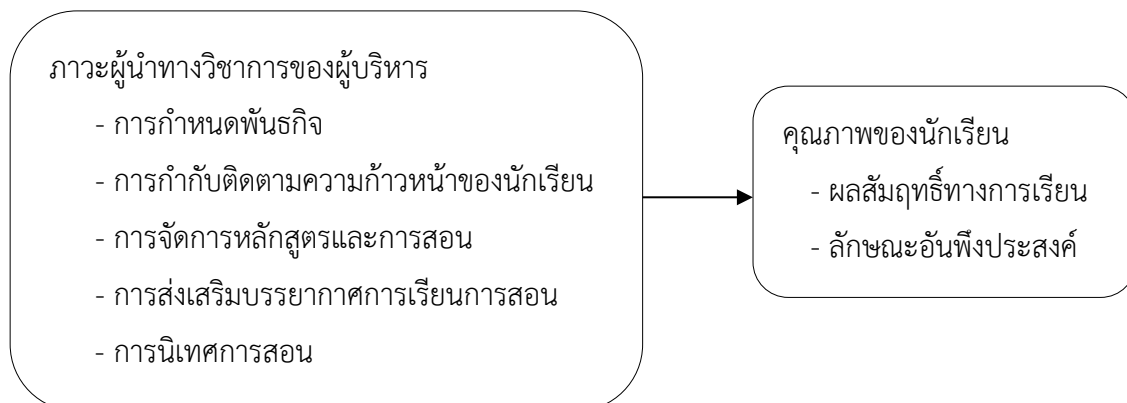
สอนน้อย และผู้บริหารไม่ร่วมกับครูกำหนดวางแผน และออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) กล่าวถึง การนิเทศการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่ดำเนินการต่อเนื่องจากการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยร่วมกับครูในการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน และการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู รวมถึงการให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) กล่าวถึง การนิเทศการสอน คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนิเทศการสอน การดำเนินการวางแผน การนิเทศและการประเมินการสอนของครูอย่างเป็นระบบ ให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สนับสนุน ปรับปรุง และประเมินผลการสอนของครู โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดกับตัวนักเรียนตามเป้าหมายของโรงเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ที่มีผลการวิจัยที่น้อยกว่าด้านอื่น ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน ตั้งแต่การเตรียมเอกสารต่างๆ ไปจนถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารมีการนิเทศการสอนแบบมุ่งเป้าหมาย เพื่อพัฒนานักเรียนแล้วนำปัญหาต่างๆ มาวิเคราะห์และแก้ไขเป็นบางครั้ง ผู้บริหารให้ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดวางแผน และออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอนเป็นบางครั้ง สำหรับด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มีผลการวิจัยที่น้อยกว่าด้านอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณให้กับครูผู้สอนในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารส่งเสริมครูผู้สอนทุกคนให้มีบทบาทในการพัฒนางานวิชาการเป็นบางครั้ง ผู้บริหารมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนกระตุ้นและให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จเป็นบางครั้ง ผู้บริหารสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจแก่ครูผู้สอนเป็นบางครั้ง ผู้บริหารให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนมีโอกาส ได้คิด และกล้าตัดสินใจด้วยตนเองเป็นบางครั้ง ผู้บริหารเน้นย้ำครูผู้สอนให้มีการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู และมีความสะอาดเป็นบางครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561) ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น มีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรให้ชัดเจนแก่บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้ครูจัดทำ

หลักสูตรแบบบูรณาการหลักสูตรรายวิชาท้องถิ่นที่เอื้อกับบริบทของสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพและเต็มความสามารถ ควรส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความทักษะด้านการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีมาตรฐาน สนับสนุนให้ครูวัดผลเพื่อปรับปรุงผลการเรียนและตัดสินผลการเรียน อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูได้จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางวิชาการของครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากร และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชิน ประสานพันธ์ (2563) ได้ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการทำงาน มีเป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

องค์ความรู้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน ได้พบองค์ความรู้ใหม่ คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่สำคัญได้แก่ การกำหนดพันธกิจ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดการหลักสูตรและการสอน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน ดังแผนภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากแผนภาพ องค์ความรู้ใหม่แสดงถึงผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่สามารถอธิบายโดยสังเขปดังนี้

การกำหนดพันธกิจ คือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านนี้ ดำเนินการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

การจัดการหลักสูตรและการสอน คือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านนี้ ดำเนินการวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น

การนิเทศการสอน คือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านนี้ ดำเนินการกำหนดวางแผนและออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอน

การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน คือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านนี้
ดำเนินการ จัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานักเรียนที่ต้องปรับปรุง

การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านนี้
ดำเนินการ จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้กับครูหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

สำหรับแนวทางการส่งเสริมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน คือ ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และพันธกิจในด้านงานวิชาการของสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรนิเทศการสอนแบบมุ่งเป้าหมาย ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอนในด้านการเตรียมเอกสารต่างๆ และควรนิเทศแบบตรวจเยี่ยมชั้นเรียนอยู่เป็นประจำ ควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงานภายในสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูผู้สอนในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการทำสื่อการเรียนการสอน และจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวางแผนและออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมแก้ปัญหานักเรียน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสื่อการเรียนการสอน

ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีส่วนร่วมการกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวางแผนและออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมแก้ปัญหานักเรียน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสื่อการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเรื่อง การกำหนดเป้าหมายและจุดเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

ควรวิจัยเรื่อง การวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

ควรวิจัยเรื่อง การวางแผนและออกแบบเครื่องมือในการนิเทศการสอน ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

ควรวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมแก้ปัญหานักเรียน ของโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

ควรวิจัยเรื่อง การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน
ทุ่งหัวช้างพิทยาคม จังหวัดลำพูน

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วน
จังหวัดชัยภูมิ (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- กิงกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 (การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เกริก).
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ: แอล. ที. เพรส.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภองครักษ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา).
- พิมพ์พรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเทศบาล กลุ่ม
การศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม. (2564). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self Assessment
Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2564. ลำพูน: การประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนทุ่งหัว
ช้างพิทยาคม.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์
ใหม่. กรุงเทพฯ: เอส พี เอ็น.
- สุชิน ประสานพันธ์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. มหาจุฬานาครทรรค์, 8(2), 15–28.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเมืองพัทยา (วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยบูรพา).